

Universitätsbibliothek Paderborn

**Gallia Vindicata, In Qua Testimoniis Exemplisque
Gallicanæ Præsertim Ecclesiæ, Quæ Pro Regalia, Ac
Quatuor Parisiensibus Propositionibvs A Ludovico
Maimburgo, Alijsque producta sunt, Refutantur**

Sfondrati, Celestino

[Ort nicht ermittelt], MDCLXXXVIII.

9. Regem convenit, orátque, nec tamen placat, & quam ob causam? Cum
Galliæ Rege in gratiam redit. Et quas ob causas assentiri Regi non potuit?

urn:nbn:de:hbz:466:1-38277

oculi mei tanget. (a) Nec intra calamum, & nuntios stetit, operi accinctus est tentatâ inter offensos pace. Enimverò jam paraverat Archiepiscopus in Regem Censuras, sed ut fulmen tam excelso capiti, sereno non turbato cœlo incideret, nec quidquam cœlesti huic igni prophanum misceretur, triduum inter preces, vigiliâsque sumplit, & inter aras D. Virginis Sueffionensis, Gregorij Magni, & B. Dransij pernoctavit; ut videas, quanto apparatu, delectûque vibrandæ sint diræ, præsertim in Regnantium capita, quorum morbi plerûmque remedijs invalescunt: & Deus fulmini jam cadenti moras opposuit, Regemque lecto affixit. Sanitati redditum Rex Galliæ ad colloquium invitavit, adfuitque Archiepiscopus, alijque utriûsque Regni Magnates ingenti numero; quippe fama præcurrerat, Archiepiscopum in potestate Regis fore; unde omnium expectatio Colossi hujus casum videre cupientium. Stetit tamen, ut eventus docuit, & aliorum spes elusit, aut etiam implevit; malebant enim ex aula non pauci jurgia durare in turbido piscaturi, timebantque, si in gratiam rediret, aut hujus potentiâ, quem adeò provocaverant, aut fuisset artibus, si proderentur, caluros, Omnes ergo inter spem metûmque eventus suspenderat.

IX. Ubi in Regis conspectum Archiepiscopus venit, ejus genibus provolutus est; (b) nam reverentiam libertati conjunxerat, ac vultu, ut Sancti solent, imperterrito juxtâ modestoque: *Adsum, inquit, O Rex, Sacerdotis, & exulis habitu: quod pedibus tuis affusum, quod supplicentem vides, exulem decuit; præteritorum memoriam nec ego retineo, & tu velim obliteres: si quid peractum à me est, quod Majestatis tua animum movit, Sacerdoti, & Antistiti imputa, quem invitum fecisti: secui, at medentis animo. Jam verò causas, qua Sacerdotium, Regnumque colligere, arbitrio, & voluntati tuae committo; jube ut voles, obsequentem me habebis, fidumque, ut semper, salvo tantum honore Dei: hunc solum mei, tuique Dominum excipio.* Infremuit Henricus ad has ultimas voces; nam primas patienter audierat: nec probris, convitiisque temperavit, superbum pertinacem, ingratumque appellans. Tum ad Regem Galliæ conversus, illudi sibi ab Archiepiscopo querebatur; quippe obtentu Divini honoris omnia recusaturum, quæ ejus animo haud sederent: lufum hunc esse, non obsequium. Tum mitigato velut animo, & malaciæ.

I 2

(a) Lib. 1. epist. 139. (b) Herib. in V. lib. 2. cap. 25.

malaciæ reddito: *Multi, inquit, Regum Angliæ minori potentiâ, quàm ego fuere: multi etiam Cantuaria Archiepiscopi, majori sanctitate, quàm iste; id ergo peto, ut quod minimo Regum Angliæ illi præstiterunt, is mihi præstet, qui multis partibus inferior eis est.*

Æquissima videbatur postulatio, & Regi tanquam modestè, ac citra fastum petenti acclamatum est. Silebat Archiepiscopus neganti similis. Cui Galliæ Rex: *Domine Archiepiscope, vis major esse Sancti viris? aut major prudentiâ? quid dubitas? ecce pax præ foribus!* Sed Sanctus sententiæ jam semel, maturèque conceptæ inhærebat, nec aliter Regi pareri posse, quàm *satyo Dei honore*. Hinc omnium aversi ab illo animi, & in contumelias effusi; quippe ejus pertinaciam obfistere Rege jam parato, & æquissima postulante: ipse Ludovicus conscens equis abitum festinavit, ne compellat quidem, salutatorque Archiepiscopo; ad eò indignabatur eum cœptis insistere, nec flecti in conditiones posse, ut quidem videbatur, justas, quas tamen eventus detexit, & ipse Ludovicus damnavit. Hic enim verò magnanimitas Sancti ad fastigium pervenit, enicuitque omni fortunæ, adversis que superior, & solo Deo nixa; nam prius amicis ut cùnque sustentabatur, præsertim Ludovico Rege: nunc verò omnia subducta, quæcùnque animum levare possent ærumnis gravem. Henricus irâ fervens, & vindictæ accinctus, Ludovicus contemni se ratus, ne quidem alloquium, aut conspectum admittebat, clauseratque ærarium: amici disfluxerant: Episcopi à Rege stabant, lacerabantque innocentem, nec alij magis flammam ventilabant: nulla contra egestatem subsidia, quæ animo verecundo, magnòque, & delitijs assueto tanto erat molestior: sed præsertim domesticorum squalor, & desperatio Sanctum agebant sui negligentem, aliorum anxium. Et ramen tot undis agitato, & ultima expectanti tanta securitas, & tranquillitas fuit, ut jocis fortunæ insultaret, & vultum modestâ hilaritate, ac risu solveret. Et verò qui animum partium studijs, & affectibus exemerant, nunquam magis, quàm in hoc fortunæ dissidio Sanctum admirati sunt; nam Senonas eunte itinera populi obsederant, certabantque videre, & digito ostentabant applaudentium more:

(a) *En, inquebant, Archiepiscopum illum, qui in besterno colloquio Deum propter*

(a) Herib. in V. lib. 2. cap. 26.

propter Reges negare noluit, nec Dei honorem subijcere. Ex Gallijs in Burgundiam cogitabat, sed Deus, cum minimè sperabatur, intercessit, subvenitque. Evocatur ad Ludovicum Regem Archiepiscopus, nec aliud expectabat, quàm leges, & tempus novi exilij. Ut in conspectum venère, sedentem reperiunt, attonito, aut meditati similem, vultuque dolorem testante, quod malo omni vertebatur: aliquamdiu perstitit, demissoque in terram capite nec tacendi finem, nec mærendi faciebat; cum subito lacrymis, & singultu obortis, profiliensque genua Archiepiscopi amplexu stringit, nec allevari se passus in hæc verba prorumpit: *Verè Domine mi Pater, tu solus vidisti, nos omnes cæci fuimus, qui contra Deum consilium tibi dedimus, inò ad nutum hominis honorem Dei remittentes. Pœniteo Pater, & graviter pœniteo; ignosce ergo, & ab hac culpa me miserum absolve; sed & Deo, & tibi me ipsam, & Regnum meum expono, & ab hac hora promitto, quòd tibi, vel tuis non deero.*

Hæc inter lacrymas, & singultus dicentem Archiepiscopus absolvit benedixitque, nec prius ille surrexit, pulcherrimo veritatis triumpho; tandem enim veritas erumpit, quidquid illi opponas, vincit cadendo. Ab hoc tempore Sanctus summâ veneratione in Gallijs, & Regiè habitus est. Nec ego magis Ludovicum sacro bello accinctum, & tot triumphis, ac palmis auctum admiror, quàm cum Sancti pedes tenebat. Cæterum quàm magnis rationibus Henrico assentiri Archiepiscopus noluerit, operæ pretium fuerit exponere, exemplo posteris profuturo.

Omne obsequij genus Sanctus pollicebatur, salvo tamen, exceptoque Dei honore: nec Regijs juribus hæc clausula obstabat, semper enim intelligebatur, etsi taceretur; nullum enim contra Dei honorem Regibus jus est; nam ut Regibus populi, ita Reges Deo subduntur; & tamen exprimi ea clausula tunc temporis debebat, Rege Ecclesias invadente: alioquin omnia Archiepiscopus cedere videretur, si post tanti temporis certamen Regi omnia postulanti, omnia permitteret. Quæ ergo Regi injuria, ea exprimi, quæ etiamsi tacerentur, observari oportebat? & præsertim eo tempore, quando silentium, unius victoriæ, alterius cladi adscribatur publico omnium damno? Accedebat Archiepiscopum, cum infulas induisset, fidelitatem Regi promississe, *Salvo honore Sacerdotals; quo*

ritu omnes jurabant Antistites, nullâ Regum querelâ: si ergo Sacerdotalis honor excipi poterat, quantò magis Divinus Rege inoffenso? Nec primus erat, qui pro Ecclesiastica libertate bellum Regibus intulerat; quis enim Ambrosij, Chryostomi, Basilij agones, & pericula nescit? Et ne Angliâ, & Cantuariâ exeamus, quid Anselmus, quid Landfrancus non egit? Et quamvis non Regis solùm, sed omnium ferè Episcoporum, Magnatùmque votis dirisque pulsarentur, vicere tamen veritatis auspicijs, quæ Croci in morem, tunc maximè floret, cùm calcatur. Quod si aliqui ante ipsum dissimulârunt; aut alia correxerant à prioribus intacta, aut posteris aliqua reliquere, cùm omnia non possent; alioquin nullius rei initium fuerit, si exempla semper expectes: & denique non omnia imitationem merentur, quæ à Sanctis patrata; alioquin & adulteria, & homicidia, & perjuria exemplis nituntur: nec Petrus laudari tunc meruit, cùm timuit, negavitque, & timori perjurium addidit; sed cùm Christum professus est, & secures sanguine imbuat, quem poterat silentio redimere; nec Ecclesia connivendo crevit, silendòque; sed clamando, ferendo, & veritatem in plateis, in foro, in templis, aulisque profitendo: nunquam adulatio & silentium Martyres fecit, nec caput Joannis à meretrice sublatum, quia tacuit, sed quia dixit; charus Aulæ dum flagitio pepercit: invisus, exosus, dum notavit, corripitque; tum carceres illi, tum ferrum & secures paratæ, nec alio reus, quàm quòd blandiri noluisse. His artibus Ecclesia crevit, his aucta, his conservari debet. Quod si obtentu indulgentiæ, & pejorum metu omnia Regibus permittas, quæ aut cupiditas suggerit, aut adulantium artes, quid tandem intactum erit, & prædæ inexpositum? qui limites sacram, prophanamque auctoritatem distinguunt? quid Patrum statuta, quid Canones proderunt, tot vigilijs elaborati, tantâ curâ defensi, si regnantium arbitrio solvantur? Imperabit ergo Aula serviente Ecclesiâ, & exemplo nullis sæculis audito, illi leges præscribent, qui obsequi debebant: illi obsequentur, quorum munus est imperare. Ipsi Antistites, si toti ex aula pendent, non Ecclesijs, non animabus, quarum curam suscipere, sed palatij vacabunt, nec tam infulas virtute quærent, meritòque, quàm gratiâ, & favore: hinc thura adolebunt, hinc aras statuent, & quod olim

olim Patres suspirabant, in palatio Episcopi, non in Ecclesia fingentur, Sacrorum rudes, imò & pertæsi; quis enim nautam in sicco faciat, aut militem in gynæceo? corruptis verò Episcopis, & mundum, non Christum spirantibus, quem odorem in Ecclesia speres? illi fastum, luxum ac vanitatem rerum humanarum suis Ecclesijs proscribent, quæ animo retinent, & exemplis ostentant? quâ dein auctoritate, quo vultu Reges monebunt, & errantes reducent, qui omnia Regibus debent, nec aliam, quàm blandiendi adulandique artem in palatijs didicere? non est hoc Pastorem, sed Muficum agere, cantare non regere.

At, *inquiunt*, irritandi non sunt Principes, & aliquid connivendum, pejorum metu. Cæterum qui hæc dicunt, nec satis intelligunt, quæ sint boni Pastoris partes: nec tam Regibus consulunt, quàm propriæ timiditati commodisquæ, quæ si auferas, nulla ipsis de Regibus cura. Imperat Deus Sacerdoti: *Clama, ne cesses, quasi tuba exalta vocem tuam.* Isti tacere volunt, nec tubâ, sed cytharis ludere. Denuntiat Deus Episcopo: (a) *Fili hominis, speculatorem dedi te Domui Israëli; audiens ergo ex ore meo sermonem, annuntiabis eis ex me. Si me dicente ad impium: Impie morte morieris, non fueris locutus, ipse impius in impietate sua morietur; sanguinem autem ejus de manu tua requiram.* Si ergo ad Episcopum pertinet, Speculatorem esse, & excubias agere, hostem eminus visum denuntiare, ac buccinâ prodere; cur isti cæcum, mutumque volunt, & ad omnia Principum scelera conniventem? Miseram Civitatem tam otiosis, timidisque excubijs! qui ne buccinæ strepitu dormientes turbent, hosti interim produnt, perduntque indulgendo.

At *Principes irritandi non sunt.* Omnino, nisi irritari illos oporteat, alioquin perituros; tunc enim necessitas loquentem, & amor absolvit; nec, quod illi irascantur, momentis est culpa, sed indignantis. Et verò quis medicum excusat, ideò remedijs, ferròque abstinentem, quia gemet, dolebitque infirmus? an præstabat morientem, quàm gementem videre? quod in animarum Regumque Medicis tanto verius est, quorum morbi, & funera æterna sunt, & exemplis grassantur. Quanti Principes Theodosius, Arcadius, Valentinianus, alique, quorum imperia non uno tantum

(a) Ezechiel. 33.

tantum angulo continebantur, sed totam ferè Europam, magnamque Africæ Asiæque partem occupabant? nec tamen istorum potentia, iræque Ambrosium, Chrysostrum, Basilium morabantur, ut flagitia non liberè arguerent; & quamvis ægrè audirentur recente adhuc plagâ, ubi tamen sanati sunt, & Medicos laudârunt, & posteritas venerata est. Quis non crederet Ambrosij, & Justinæ conflictu casuram Italiam? stetit tamen, & vicit, proscriptâ hæresi, deletâ Imperatrice; placato Augusto, & triumphante Episcopo; hic fructus assertæ veritatis; nam si metu impendentium malorum, quæ Augusta minabatur, dissimulasset Ambrosius, & hæresi Italia patuisset, & ipse momentaneâ pace, ac Principum gratiâ, æterno apud posteros dedecore laborasset: eadem Chrysostrumi, & Anselmi fortuna fuit, quibus breve certamen, & exilium, sed æterna gloria assertæ libertatis. Falluntur ergo, qui Ecclesiæ pacem simulatione, astu, turpique conniventia quærendam putant; non his artibus Ecclesia crevit, ne his artibus servanda est, sed fortitudine, constantiâ, & adversorum patientiâ; quæ omnia cessant, si Principibus obsequi velis etiam iniqua imperantibus. Pax ancillæ cum Petro fuit, quando Christum negavit, velatâ perjurijs veritate: at ubi istum professus est, bellum cum Nerone habuit, aulamque irritavit, & vitam in cruce absolvit. Quis jam verò præ isto bello illam pacem elegerit? Ergo præferendum est bellum pro veritate, & justitia susceptum, turpi, ac inhonestæ paci, quæ tandem in servitute definit. Enimverò si Sacerdotes, quorum curæ libertas Ecclesiarum commissa est, vires sociarent, & veritatem Principibus edicerent, facilè audirentur, innatâ sacrorum reverentiâ; at verò cum ipsi Sacerdotes Principi blandiuntur, & quæsitis obsequijs gratiam mercantur, tacentque veritatem aut spe, aut metu corrupti: imò vera monentes in odium adducunt, id solum est, quod Principes obdurat, reddítque inaccessos, imò securos, dum istorum autoritate, & consilij muniuntur: & planè Athanasio, & Chrysostrumo nullum majus certamen, & perniciēs, quàm ab Episcopis, fuit, qui aulas implebant; isti faces incendio, isti bello subdebant, spolijs prædisque intenti. Si verum ergo fateri volumus, tota ferè Principum culpa in Sacerdotes redit.

Hæ sunt

Hæ sunt ferè rationes, quas varijs in locis (a) Sanctus Archiepiscopus adducit, ut ostendat, se postulatis Henrici Regis in ultimo colloquio subscribere nequivisse, easque eventus probavit; nam tandem illum à sicarijs extinctum, & Henricus deslevit, fatalisque consuetudines ejuravit, quas Sanctus ferè non poterat: & omnium Angliæ Galliæque votis absolutus est; damnati verò, qui ei obstiterant. Deus ipse tot miraculis ad ejus tumbam patrat, & publicâ totius Ecclesiæ veneratione verum Pastorem fuisse ostendit, qui que animam suam posuerit pro ovibus suis; alios verò mercenarios, & venientis lupi umbrâ perterritos fugacisque. Illam verò rationem præcipuè Sanctus urgebat, videlicet: *Non simulatione, non ingenio regenda est Ecclesia, sed justitiâ, & veritate, qua se observantem liberat ab omni periculo.* Et delicta Regis tam multa, & magna erant, nullòque pudore admitta, ut nec excusari, nec ferri possent, nisi omnium offensione, & publicâ Ecclesiæ clade. Toto quinquennio Archiepiscopo exulante, bona Cantuariensis Ecclesiæ, exulùmque occupaverat: in Sancti amicos tantâ crudelitate sævitum, ut plurimi morte, alij omnes exilio punirentur: nulla venia ætati, aut etiam puerperis data, alij cunis, alij lectis in exilium ferebantur: Lincolnensis, Herefordensis, Eliensis Episcopatus Fisco adscripti: Landavenfis Ecclesia militibus prædæ data. Bangorensis decennio vacavit, & fructus Regi cessere: Clerici nullâ sacrorum reverentiâ carceribus additi, aut membris truncati: alijs oculi effossi, ad duellum acti, alij superstitionis ignis, & aquæ quæstionibus subiecti. Quæ omnia cum palàm essent, nec ea Rex corrigeret, solis pollicitis, & spe contentus, dissimulari ab Archiepiscopo non poterant, multò minus probari. Et tamen, quod vix posteritas credet, nec finem mirandi faciet, Episcopi omnes tam iniquis postulatis assensere; imò, ne errasse viderentur, patrocinati sunt.

X. Nihil interim Alexander omittebat, quo Regem emendaret; cum epistolis nihil proficeret, quartâ Legatione Henricum fatigavit: primâ Wilhelmus, & Otto Cardinales functi sunt, sed paulò post revocati, quòd nimiâ indulgentiâ in Regem uterentur, adeò ut is palàm jactaret: *Se Dominum Papam, & omnes Cardinales habere in bursa sua, seque consecutum esse privilegium Avi sui, qui erat Rex, Legatus Apo-*

(a) V. lib. 2. epist. 28. & epist. 30. & lib. 4. epist. 14. & lib. 2. epist. 46.